

Stanovisko ku krátkym odbytovým reťazcom

Ponúkame Vám stanovisko SPPK k poslaneckému návrhu poslanca P. Linharta na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov a zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov

Poslanec Patrick Linhart predložil do Národnej rady SR poslanecký návrh na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov a zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „návrh“). V zmysle Dôvodovej správy sa má umožniť dosahovanie verejného záujmu, ktorým je potravinová bezpečnosť a zároveň znižovanie emisií CO₂. Návrh zákona má umožniť na báze podnikateľského združovania sa vytváranie krátko odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. Tento spôsob dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov má umožniť zachovať relatívne nízku cenu dodávaných tovarov, stabilizáciu výrobo-spracovateľsko-dodávateľských vzťahov a skracovať v tomto vzťahu tzv. uhlíkovú stopu; jedným z cieľov tohto združovania bude aj zabezpečovanie odbytu nepotravinárskej biomasy a biologicky rozložiteľného odpadu.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (ďalej aj ako „SPPK“) dlhodobo podporuje hľadanie nástrojov na zvýšenie podielu potravín vyrobených na Slovensku na trhu SR, vrátane verejného stravovania. Z uvedeného dôvodu preto oceňuje zámer predloženého návrhu zákona, ktorým je zabezpečovanie odbytu poľnohospodárskych produktov a potravín od prvovýrobcov a výrobcov potravín pre verejné stravovanie v krátkom odbytovom reťazci a tým vytvorenie podmienok na podporu predaja regionálnych potravín.

Zároveň je však názoru, že ide o veľmi komplikovanú problematiku, ktorá si pred prípravou funkčného systému a jeho preklopenia do legislatívneho návrhu vyžaduje širokú odbornú diskusiu za účasti zástupcov všetkých dotknutých subjektov.

Najväčšie nedostatky predloženého návrhu identifikovala SPPK v nasledovných oblastiach:

- Predložený návrh je formulovaný vágne, v mnohých oblastiach je nedostatočne spracovaný, neadresný a vyvoláva množstvo aplikačných otázok. Ako príklad uvádzame fundamentálny nedostatok návrhu zákona, z ktorého nie je jasná právna forma odbytových združení pre krátke odbytové reťazce. Právna úprava ma byť jasná, vecná a zrozumiteľná. Jednou z nevyhnutných súčastí obsahu princípu právneho štátu je aj požiadavka právnej istoty. S uplatňovaním tohto princípu sa spája nielen požiadavka po všeobecnej platnosti, trvácnosti, stabilite, racionalite a spravodlivom obsahu právnych noriem a ich dostupnosti občanom, no rovnako aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci (právna istota), ktorej základom je jednoznačný jazyk a zrozumiteľnosť právnych noriem, teda požiadavka, aby priemerný občan dokázal porozumieť obsahu právnej normy (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 15/98).
- Návrh stanovuje vydanie šiestich vykonávacích predpisov, ktorých prípravou poveruje MPRV SR. SPPK je toho názoru, že pre komplexné posúdenie reálnej funkčnosti predloženého legislatívneho zámeru je nevyhnutné poznať znenie týchto vyhlášok a vyjadrovať sa k návrhu ako celku.

- Z predloženého návrhu nie sú jasné podmienky zakladania krátkych odbytových reťazcov, podmienky vedenia a obsahu registra odbytových združení, postup a transparentnosť MPRV SR pri registrácii odbytových združení, požiadavky na kvalitu poľnohospodárskych produktov a potravín dodávaných v krátkom odbytovom reťazci do zariadení spoločného stravovania, nie je jasné ako sa bude vytvárať sústavu dodávania a kritériá určenia počtu odbytových združení, ktoré možno zaradiť do sústavy dodávania (uvádza sa, že na zaradenie do sústavy dodávania nie je právny nárok, čiže sa na to nevzťahuje správny poriadok), nie je jasný obsah, spôsob vedenia a funkcie jednotného informačného systému na evidenciu ponuky a dopytu poľnohospodárskych produktov a potravín dodávaných odbytovými združeniami.
- V návrhu absentuje jednoznačné zedefinovanie zdrojov a spôsobu poskytovania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na podporu vzniku a prevádzku krátkych odbytových reťazcov a podporu konkurencieschopnosti odbytu poľnohospodárskych produktov, potravín a surovín členov krátkych odbytových združení.
- V návrhu absentuje možnosť zapojenia existujúcich organizácií výrobcov do krátkych odbytových reťazcov.
- SPPK upozorňuje, že pre reálne fungovanie krátkeho odbytového reťazca v praxi je nevyhnutné, aby koncový odberateľ mal vôľu vstúpiť do právneho vzťahu s krátkymi odbytovými reťazcami. To znamená, že právna úprava musí pôsobiť motivačne nielen vo vzťahu k subjektom krátkych odbytových reťazcov, ale aj vo vzťahu ku koncovým odberateľom.
- SPPK si dovoľuje poukázať na skutočnosť, že 27. 10. 2022 bol do medzirezortného pripomienkového konania predložený návrh zákona o niektorých registroch v poľnohospodárstve a organizácii trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý navrhuje zaviesť inštitút krátkych odbytových reťazcov, pričom súčasne navrhuje zrušiť zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov.

V zmysle vyššie uvedeného **Slovenská poľnohospodárska a potravinárka komora žiada stiahnutie predloženého návrhu** na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov a zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov z legislatívneho procesu **a zároveň žiada MPRV SR o vytvorenie širokej diskusie k predmetnej téme za účasti všetkých dotknutých subjektov:** zástupcov poľnohospodárskej a potravinárskej samosprávy, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu, Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva financií SR, Ministerstvo vnútra SR, VÚC, ZMOS a iných dotknutých subjektov. Závery z takýchto odborných diskusií môžu byť reálnym základom pre vytvorenia komplexnej právnej úpravy v súlade s vnútroštátnym právom ako aj právom EÚ.

SPPK už roky upozorňuje na potrebu zvýšenia podielu zastúpenia slovenských potravín na slovenskom trhu, ako aj vo verejnom stravovaní. **SPPK podporuje všetky rozumné riešenia, ktoré sú spôsobilé tento cieľ dosahovať a pre úspešné vytvorenie krátkych odbytových reťazcov navrhuje nasledovné riešenie:**

a) prediskutovať možnosti nastavenia verejného obstarávania pre subjekty verejného stravovania tak, aby sa zabezpečila realizácia dodávok tovaru prostredníctvom krátkych odbytových reťazcov – napr. vyhradené verejné obstarávanie (zvýhodnené verejné obstarávanie pre subjekty sociálnej ekonomiky, tzv. vyhradená zákazka, napr. registrovaný sociálny podnik v zmysle zákona o sociálnej ekonomike)

- a) vytvorenie dynamického nákupného systému pre vytvorené krátke odbytové reťazce,
- b) prediskutovať aj možnosti zmeny nastavenia verejného obstarávania v tom smere, aby subjekty verejného stravovania museli v prvom kole obstarávať v okrese, v ktorom pôsobia; ak nedokážu naplniť potreby dodávky tovaru na úrovni okresu, potom môžu obstarávať na úrovni kraja atď.,
- c) prediskutovať možné právne formy krátkych odbytových reťazcov, vrátane založenia krátkych odbytových reťazcov zo strany štátu,
- d) prediskutovať a naformulovať spoločenskú prospešnosť založenia krátkych odbytových reťazcov,
- e) prediskutovať formu a jasné pravidlá finančnej podpory vzniku a prevádzky krátkych odbytových reťazcov a finančnú podporu konkurencieschopnosti odbytu poľnohospodárskych produktov, potravín a surovín členov/dodávateľov krátkych odbytových reťazcov,
- f) prekonzultovať navrhnuté formy štátnej pomoci s Protimonopolným úradom SR,
- g) prediskutovať a nastaviť nástroje na podporu záujmu zariadení verejného stravovania, rešpektovať vyhradené verejné obstarávanie, ktoré by zvýhodňovalo subjekty krátkych odbytových reťazcov,
- h) prediskutovať záujem zriaďovateľov zariadení verejného stravovania na podpore krátkych odbytových reťazcov,
- i) pripraviť dátové zdroje: zistiť možnosti poľnohospodárov a výrobcov potravín vstupovať do krátkych odbytových reťazcov - potravinové komodity a ich množstvá; zistiť potreby zariadení verejného stravovania na potravinové komodity a ich objemové množstvá,
- j) prediskutovať navýšenie stravných jednotiek v zariadeniach verejného stravovania,
- k) následne pripraviť návrhy na legislatívnu úpravu krátkych odbytových reťazcov a ďalšej súvisiacej legislatívy (napr. zákon o verejnom obstarávaní, zákona o niektorých registroch v poľnohospodárstve a organizácii trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami atď.).

v Bratislave, 7. 3. 2023